

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5CoP/18/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4319202742
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Pribula
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4319202742.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Pribulu a sudcov JUDr. Borisa Minksa a JUDr. Olivera Kolenčíka, v právnej veci navrhovateľa: P. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XXX, zastúpený: JUDr. Jana Ondrášiková, advokátka, so sídlom Levice, Bernolákova 12, proti osobe povinnej na platenie výživného -otcovi: P., nar. XX.XX.XXXX, bytom W., M. 2, zastúpený: Mgr. Peter Kupka, advokát, so sídlom Trnava, Hlavná 23, o zvýšenie výživného a vzájomnom návrhu na zrušenie výživného, o odvolaní povinnej osoby na plnenie výživného proti rozsudku Okresného súdu Levice zo dňa 16. decembra 2019, č. k. 6Pc/22/2019-131, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Levice (súd prvej inštancie podľa § 12 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“ v spojení s § 3 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, ďalej len „CMP“) rozsudkom zo dňa 16. decembra 2019, č. k. 6Pc/22/2019-131, zvýšil vyživovaciu povinnosť otca k navrhovateľa zo sumy 150 eur na sumu 200 eur mesačne, ktoré výživné je otec povinný zasielať k rukám navrhovateľa vždy do 15. dňa v mesiaci vopred počnúc dňom 11.07.2019 (I. výrok). Zaostalé výživné za obdobie od 11.07.2019 do 16.12.2019 vo výške 282,20 eura je otec povinný zaplatiť navrhovateľovi do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (II. výrok). Týmto dochádza k zmene rozsudku Okresného súdu Levice č. k. 9P/82/2011-25 zo dňa 25.01.2012 vo výroku o výživnom (III. výrok). Súd návrh otca na zrušenie výživného zamietá (IV. výrok). Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (V. výrok).

2. Rozhodnutie prvoinštančný súd právne odôvodnil s poukazom na § 62 ods. 1, 2, 3, 5, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1 a 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „ZoR“), § 217 ods. 1, § 232 ods. 3 CSP a § 52 CMP.

3. V odôvodnení rozsudku poukázal na to, že navrhovateľ v návrhu podanom súdu dňa 11.07.2019 prostredníctvom právnej zástupkyne žiadal, aby súd zvýšil vyživovaciu povinnosť otca k navrhovateľovi počnúc dňom podania návrhu na 250 eur mesačne z dôvodu, že od poslednej úpravy výživného uplynulo 8 rokov, v súčasnosti je navrhovateľ žiakom strednej školy, a teda sa podstatne zmenili a narástli náklady na zabezpečenie jeho životných potrieb ako aj náklady spojené so štúdiom. Po rozvoze rodičov žil navrhovateľ s matkou v O. aj v H., kde pracovala a on študoval. Navrhovateľ sa však z H. rozhodol vrátiť a cez týždeň býva na internáte. Výživné zo strany matky si uplatňuje v samostatnom konaní vedenom na súde pod sp. zn. 11Pc/6/2018.

4. Otec v písomnom vyjadrení zo dňa 22.08.2019 s podaným návrhom nesúhlasil, žiadal návrh zamietnuť, dôvodiac, že syn bude mať 20 rokov a ešte neukončil stredoškolské štúdium. V H. už v minulosti vykonával zárobkovú činnosť a spôsobom života tak potvrdil, že je schopný sa sám živiť. Navrhovateľ vlastným zavinením ukončil štúdium na strednej škole v X. a doposiaľ vlastným zavinením nedokončil ani strednú školu v SR, napriek tomu, že dovŕšil vek 19 rokov. Bol názoru, že syn je schopný sa sám živiť, ďalšie trvanie vyživovacej povinnosti by bolo v rozpore s dobrými mravmi, preto navrhol vyživovaciu povinnosť k navrhovateľovi zrušiť.

5. Vykonaným odkazovaním súd zistil, že naposledy bolo určené výživné na navrhovateľa rozsudkom Okresného súdu Levice č. k. 9P/82/2011-25 zo dňa 25.01.2012, ktorým bolo manželstvo rodičov navrhovateľa rozvedené, vtedy ešte maloletý navrhovateľ bol zverený do osobnej starostlivosti matky a otec sa zaviazal prispievať na výživu syna sumou 150 eur mesačne. Čistý príjem matky zo zamestnania predstavoval sumu 574 eur. Otec bol živnostník, v daňovom priznaní za rok 2011 vykázal príjmy vo výške 22 275 eur a výdavky vo výške 10 145 eur. Navrhovateľ bol žiakom 3. ročníka Základnej školy v Kozárovciach.

6. Navrhovateľ stredoškolské štúdium v Rakúsku ukončil z dôvodu prílišnej záťaže a rečovej bariéry pri štúdiu odbornej technickej školy. Predtým, pokiaľ žil na Slovensku, po ukončení základnej školy pokračoval v štúdiu na Gymnázium v Zlatých Moravciach. Na gymnázium chodil krátko, matka sa rozhodla, aby sa k nej presťahoval do H., kde v tom čase pracovala už dlhší čas. V H. študoval na strednej škole polytechnického charakteru. Po troch rokoch sa navrhovateľ rozhodol vrátiť na Slovensko a dokončiť si strednú školu doma. Stredná priemyselná škola stavebná Trnava mu uznala dva roky štúdia na rakúskej škole s tým, že robil rozdielové skúšky a je v 3. ročníku. V súčasnosti z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu má individuálny študijný plán povolený rozhodnutím riaditeľa školy zo dňa 12.11.2019. V období od 03.09.2018 do 31.01.2019 bol ubytovaný na internáte, za ktorý mesačne uhrádzal 20 eur za ubytovanie a 75 eur za stravu. Opakovane je študentom tretieho ročníka, pretože pre nedostatok finančných prostriedkov (dostával od rodičov mesačne len 150 eur + 50 eur) nebol schopný uhrádzať stravu, internát, náklady na cestu. Na polroku v šk. roku 2018/2019 bol klasifikovaný na základe samostatných skúšok, čo mu povolil riaditeľ školy. Navrhovateľ žije v spoločnej domácnosti so svojou priateľkou (polosirotou) v rodinnom dome, ktorý zdedila po otcovi. Poberá rodinné prídavky 24,95 eura. Jeho priateľka dostáva sirotsky dôchodok, sociálne štipendium a živí ju sčasti aj matka; študuje na vysokej škole a nemá žiadne príjmy zo zárobkovej činnosti. Rodičia navrhovateľa dosahujú také príjmy, že nárok na sociálne štipendium mu nevznikol. Matka t. č. na základe neodkladného opatrenia súdu platí výživné vo výške 80 eur a v poradí štvrté pojednávanie vo veci určenia vyživovacej povinnosti matky pod sp. zn. 11Pc/6/2018 bolo odročené na deň 13.02.2020. Aktuálne navrhovateľ dosahuje celkový príjem 254,95 eura mesačne (vrátane RP), z ktorých si zabezpečuje úhradu nákladov na bývanie, celodennú stravu a nápoje, na zdravotnú starostlivosť, na zabezpečenie učebných a školských pomôcok a potrieb, a pod. Zdravotný stav navrhovateľa je zhoršený, má opakované problémy so žalúdkom a trávením, zhoršený zrak, nosí dioptrické okuliare. Je v starostlivosti psychológa a psychiatra. Podľa názoru lekára môžu mať takéto zdravotné problémy pôvod v jeho psychike. Obrátil sa na psychologickú ambulancie Psyché Levice, s.r.o., kde mu bola diagnostikovaná adaptačná porucha s rozvojom depresie, má zvýšené úzkostné prežívanie so somatoformnými prejavmi. Podľa názoru psychológa sú tieto stavy podnecované závažnými životnými okolnosťami, t.j. zhoršené vzťahy s rodičmi, ktoré vyústili do súdnych konaní o výživné. V škole sa ťažšie sústredil, neustále myslel na svoju zlú finančnú situáciu, stratil chuť do jedla, zažíva stavy úzkosti. Psychológ navrhovateľovi odporučil, aby do konca školského roka prešiel na individuálny študijný plán, načo oprávnený podal v škole ihneď žiadosť. Čo sa týka výkonu zárobkovej činnosti v Rakúsku, išlo o päťtýždňovú brigádu v čase prázdnin. V lete 2019 si brigádou zarobil 250 eur. V rodinnom dome priateľky navrhovateľa U. N. uhrádzajú mesačne elektrinu 32,50 eura, plyn 79 eur a nedoplatok 19 eur, voda 6 eur a internet 14 eur. Ďalšími výdavkami sú odvoz odpadu, daň z nehnuteľnosti a poplatok za komunálny odpad. Priateľka navrhovateľa je študentkou vysokej školy, poberá sirotsky dôchodok v sume 196,50 eura a sociálne štipendium 180 eur.

7. Matka navrhovateľa pracovala dlhšiu dobu v Rakúsku. Navrhovateľ si výživné z jej strany uplatňuje v konaní pod sp. zn. 11Pc/6/2018, ktoré nie je právoplatne skončené. Po návrate z Rakúska v roku 2018 poberala 6 mesiacov dávku v nezamestnanosti v sume 950 eur. V priebehu roku 2019 sa na pár mesiacov vrátila pracovať do Rakúska na živnosť. V súčasnosti pracuje na Slovensku v spoločnosti HEKO - MH s.r.o. s čistým priemerným mesačným príjmom vo výške 739 eur.

8. Otec na pojednávaní uviedol, že je ochotný synovi platiť výživné v sume 150 eur pokým neukončí školu. Pripustil, že suma 150 eur nie je dostatočná, ale vyživovacia povinnosť k navrhovateľovi má aj matka. Po rozvode býval v spoločnej domácnosti so starším synom P. (brat navrhovateľa), výdavky na bývanie platil otec, po rozvode študoval P. v Banskej Bystrici, ale potom prestúpil do Tlmáča, takže doma bol každý deň. Od 18 rokov má živnosť na ozvučovacie práce, čím si cez víkendy privyrábal, takže vedel na domácnosť prispieť aj on. Otec je od 19.11.2018 zamestnaný v spoločnosti Róbert Gašparík - mäsovýroba s.r.o., kde dosahuje čistý mesačný príjem v priemere 848,33 eura. Keď bol živnostníkom, mal príjem vyšší. Živnosť si zrušil len tento rok, predtým ju mal prerušenú. Po rozvode s matkou navrhovateľa podľa vlastného vyjadrenia nestíhal vybavovať zákazky, len sa potíkal a neplatil si odvody, z čoho mu vznikli exekúcie, ktoré mu v súčasnosti zrážajú v sume 392,56 eura mesačne. Mesačne si uhrádza poistenie zodpovednosti za škodu v sume 3,55 eura. Otec býva u svojej priateľky, kde uhrádza polovicu nákladov na spoločnú domácnosť v sume 55,92 eura a stravu vyčíslená v sume 300 eur. K samozrejým výdavkom patria náklady na obuv, oblečenie, hygienu. V spoločnej domácnosti s nimi žije aj plnoletá dcéra priateľky X., ktorá je na materskej dovolenke s mal. dieťaťom a jej priateľ, ktorý pracuje.

9. Prvoinštančný súd uviedol, že vyživovacia povinnosť rodičov k deťom je ich zákonnou povinnosťou, ktorú sú povinní plniť podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov a ktorej rozsah závisí aj od odôvodnených potrieb mal. dieťaťa. Pri rozhodovaní o zmene výživného treba porovnať okolnosti, ktoré boli dôležité pre určenie výšky výživného tak v čase skoršieho ako aj nového rozhodnutia. Pre zmenu rozhodnutia musí ísť pritom o zmenu pomerov výraznú a nie len krátkodobú. Vyživovacia povinnosť rodičov trvá do času, kým dieťa nie je schopné samé sa živiť. Túto schopnosť nenadobúda automaticky dosiahnutím plnoletosti alebo vyučením sa v určitom odbore. Rovnako nestačí preukázanie, že je schopné akejkolvek zárobkovej činnosti. Ak aj dieťa ukončilo prípravu na budúce povolanie, vyživovacia povinnosť rodičov nezaniká. Dôležitým faktom je, či existuje reálna možnosť zamestnať sa vo vyštudovanom odbore. Vyživovacia povinnosť môže trvať, ak sa dieťa rozhodne pokračovať v štúdiu na vysokej škole, hoci aj iného zamerania. Ako okolnosť, keď trvá vyživovacia povinnosť rodičov (odôvodnená úlohou rodiča viesť dieťa k získaniu vzdelania, a tým potrebných predpokladov na sebarealizáciu), sa tradične akceptuje štúdium. Aplikovaná prax v súvislosti s touto otázkou vyvodila záver, že pre nadobudnutie schopnosti samostatne sa živiť sú dané podmienky ukončením jedného štúdia toho istého stupňa (sústavná príprava na povolanie) a z tohto hľadiska nepovažovala za relevantné napríklad ďalšie štúdium na vysokej škole, ktoré nie je riadnym pokračovaním v štúdiu. Vychádza sa z definitívnosti získania predpokladov na výkon povolania. Na jednej strane treba brať do úvahy záujem dieťaťa vo vzťahu k jeho schopnostiam a danostiam, aby získalo vhodné predpoklady na svoje lepšie uplatnenie, na druhej strane je oprávnená požiadavka včasnej realizácie uvedených daností, aby nedochádzalo k zneužívaniu rodičovskej vyživovacej povinnosti len z dôvodu negatívneho postoja k práci. Závety súdnej praxe spájajú vznik schopnosti samostatne sa živiť aj so vznikom nároku na príslušné dávky systému sociálneho poistenia v prípade ukončenia prípravy na povolanie a neuplatnenia sa na trhu práce. V tomto zmysle ide skôr o potenciálne nadobudnutie schopnosti samostatne sa živiť.

10. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že k zmene pomerov došlo na strane oboch účastníkov najmä vzhľadom na uplynulých takmer 8 rokov od posledného rozhodnutia. Navrhovateľ v čase podania návrhu aj naďalej navštevuje strednú školu, s čím sa nepochybne zvýšili výdavky na štúdium, aj v súvislosti s absolvovaním odborných predmetov a potrebou rôznych špeciálnych technických školských pomôcok, tiež výdavky na spoločenské a kultúrne vyžitie, na ktoré má dieťa vo veku navrhovateľa právo. Navrhovateľ po vrátení sa na Slovensko (čo mu nemožno upierať) z 3. ročníka rakúskej strednej školy prestúpil do 3. ročníka súčasnej strednej školy, dva roky štúdia mu boli uznané, pričom musel vykonať rozdielové skúšky. Uvedené v žiadnom prípade nemožno považovať za prerušenie štúdia alebo dokonca zanechanie štúdia. Navrhovateľ sa naďalej a sústavne na budúce povolanie pripravuje, aktuálne pre preukázané zdravotné problémy formou individuálneho študijného plánu. Ak aj navrhovateľ, ktorý žije len z prídavku na dieťa a výživného od rodičov, si počas školských prázdnin privyrobí formou študentskej brigády, je to len chvályhodné a v žiadnom prípade túto skutočnosť nemožno zamieňať s nadobudnutím schopnosti sám sa živiť a tým so zánikom vyživovacej povinnosti rodiča. Vzhľadom na uvedené súd zistil, že dôvod na zvýšenie výživného je daný, pričom naopak jednoznačne nie je dôvod na zrušenie výživného.

11. Otec v priebehu konania sám uviedol, že suma 150 eur nie je dostatočná, ale bude ju synovi platiť, kým školu neukončí. Pri porovnaní jeho pomerov s časom predchádzajúceho rozhodnutia možno zmenu konštatovať aj na otcovej strane. V súčasnosti je zamestnaný po tom, čo ukončil živnosť s lepším

zárobkom, čo súd vyhodnotil v súlade s § 75 ods. 1 ZoR. Dôvody, pre ktoré sa tak stalo (rozvod, výkon trestu), nemôžu byť navrhovateľovi na ujmu. Súd neprihliadol na exekúcie otca, pretože výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov, pričom tento výdavok si otec spôsobil vlastnou vinou, keď neuhrádzal zákonné odvody. Tiež nie je nevyhnutné vynaložiť výdavky na domácnosť v rozsahu jednej polovice, keď s otcom a jeho priateľkou žije aj jej plnoletá dcéra s priateľom, ktorí by sa rovnako mali podieľať na výdavkoch spojených s chodom domácnosti. Navyše otcovi ubudla vyživovacia povinnosť k synovi P. a nová mu nepribudla. Prihliadnuc na to, že vyživovaciu povinnosť k navrhovateľovi má aj matka (zatiaľ len v sume 80 eur), považoval súd za dôvodné, že suma 200 eur je absolútne primeraná odôvodneným potrebám dieťaťa a je aj v možnostiach otca, ktorý je schopný ju plniť bez ohrozenia svojich základných životných potrieb.

12. Súd výživné zvýšil od podania návrhu, kedy zmena pomerov už bola preukázaná. Zaostalé výživné za obdobie od 11.07.2019 do 16.12.2019 v sume 282,20 eura (5 mesiacov od 18/19 do 12/19 po 50 eur + 32,20 eura za 20 dní v júli 2019, t.j. $50 : 31 = 1,61$ eura x 20 dní) súd umožnil zaplatiť do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Týmto rozhodnutím došlo k zmene rozsudku tunajšieho súdu 9P/82/2011-25 zo dňa 25.01.2012 vo výroku o výživnom.

13. O trovách konania súd rozhodol v súlade s § 52 CMP.

14. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie otec navrhovateľa, žiadajúc odvolací súd, aby rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Uviedol, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil otcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b/ CSP), súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods.1 písm. f/ CS) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods.1 písm. h/ CSP).

15. Konštatoval, že rozsudok je formalistický a nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok presvedčivých dôvodov, čo spôsobilo porušenie práva otca na spravodlivý súdny proces. Poukázal na to, že syn svojím zavinením neukončil štúdium na 5-ročnej škole v HTBLuVA v Salzburgu (navštevoval ju od septembra 2015 do 30.04.2018). Už v minulosti jeho syn vykonával zárobkovú činnosť a spôsobom svojho života potvrdil, že je schopný sa sám živiť. Upriamil pozornosť na výpoveď syna, ktorý na pojednávaní uviedol, že brigádoval na Slovensku, kde za dva mesiace zarobil 250 eur a počas štúdia v Rakúsku 5 týždňov brigádoval v domove dôchodcov. Otec má za to, že syn je schopný sám sa živiť, čím sa zmenili pomery a je teda dôvod na zrušenie rozsudku OS LV v časti o vyživovacej povinnosti na syna. Syn je pripravený podieľať sa svojou činnosťou na spoločensky užitočnej práci a zaopatrovať si prostriedky na obživu vlastnou prácou. Súd neuviedol dostatočné dôvody pre zmenu pomerov a ukončenie živnosti otca vyhodnotil podľa § 75 ods. 1 ZR bez dostatočného odôvodnenia. Otcom uvedený dôvod ukončenia živnosti sa nedá považovať za vzdanie sa bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zárobku v zmysle § 75 ods. 1 ZR, pretože otcom uvedený dôvod spočíva v neúspešnom podnikaní (nestíhanie vybavovať „zákazky“), keď sa dá vyvodiť záver, že ďalšie podnikanie by iba prehlbovalo stratu.

16. Podľa názoru otca nemôže obstať ani samotná súdom stanovená výška uloženej vyživovacej povinnosti 200 eur mesačne. Z výpovede syna na súdnom pojednávaní dňa 16.12.2019 sa dá vyvodiť, že jeho mesačné náklady sú celkom 383 eur, pričom z návrhu na začatie konania sa dajú vyvodiť mesačné náklady syna celkom v súčte 372 eur. Syn poberá rodinné prídavky vo výške 24,95 eura a výživné od matky vo výške 80 eur, mesačný príjem matky navrhovateľa je vo výške 739 eur a mesačný príjem otca je 848,33 eura. Zhodnotil, že od mesačných nákladov syna by mala byť odpočítaná suma vo výške 80 eur, pretože je všeobecne známe, že žiaci a študenti denného štúdia do 26 rokov majú nárok na bezplatnú železničnú dopravu. Mesačné náklady syna sú vo výške 303 eur a od týchto nákladov je potrebné odrátať sumu rodinných prídavkov 24,95 eur, t.j. 278,05 eura. V tejto súvislosti poukázal na povinnosť oboch rodičov prispievať na výživu svojich detí (§ 62 ods. 2 ZoR). Rodičia by sa mali podieľať rovnako, teda vo výške 139,02 eura každý.

17. Otec ďalej konštatoval, že od 28.12.2019 už s ním a jeho priateľkou nežije P. T., nar. XX.XX.XXXX, tr. bytom Q. XXX (prechodne bytom Q. XXX) ani X. H., nar. XX.XX.XXXX, tr. bytom M. 1, W. (prechodne bytom Q. XXX), a teda otec býva iba s L. O. nar. XX.XX.XXXX, tr. bytom M. XXX/X, XXX XX W. a za

účelom preukázania vyššie uvedeného navrhol doplniť dokazovanie výsluchom všetkých troch vyššie uvedených osôb, takže nemôže obstať argumentácia súdu o výdavkoch otca, keďže nie je z jeho strany nevyhnutné vynakladať výdavky na domácnosť v rozsahu jednej polovice, pretože s otcom a jeho priateľkou žije aj plnoletá dcéra s priateľom.

18. K odvolaniu otca sa písomne vyjadril navrhovateľ, ktorý sa stotožnil s napadnutým rozsudkom, pretože od poslednej úpravy sa u navrhovateľa viacnásobne zmenili pomery predovšetkým jeho postupujúcim rastom, fyzickou a psychickou vyspelosťou oproti času, keď bolo prvýkrát určené výživné pred 8 rokmi. Zmenili sa pomery v súvislosti s výukou na základnej škole v II. stupni a s nástupom štúdia na strednej škole. Navrhovateľovi nemožno uprieť ani výdavky súvisiace s jeho kultúrnym, spoločenským, športovým vyžitím, ani zvýšené náklady súvisiace s jeho zhoršeným zdravotným stavom. Otcovi medzičasom zanikla vyživovacia povinnosť k staršiemu synovi. Otec v odvolaní výňatkami z výpovedí zúčastnených napáda správnosť rozsudku, avšak rozsudok je podľa názoru navrhovateľa správny a vysporiadal sa so zmenou pomerov. Navrhovateľ je ďalej študentom na Strednej priemyselnej škole Dušana Jurkoviča v Trnave, kde sa pripravuje na budúce povolanie. Krátkodobý brigádnický príjem nemôže dokazovať jeho schopnosť sa živiť. Navrhovateľ sa vrátil na Slovensko, čo bolo jeho rozhodnutie a pokračovať tak na strednej škole. Pre nepriaznivý zdravotný stav pokračuje v individuálnom študijnom pláne.

19. Navrhovateľ ďalej uviedol, že otec prejavil ochotu ďalej platiť výživné a sám uviedol, že suma 150 eur nie je postačujúca. Otec vyživovaciu povinnosť vo výške 200 eur aj aktuálne plní. Otec nepreukázal, že sa nevzdal svojej živnosti dôvodne. K výpočtom otca ohľadne výdavkov navrhovateľa uviedol, že cesta vlakom mu zaberá niekoľko hodín, keď jedinou možnosťou cesty je prestup cez Galantu, kde musí čakať na ďalší prípoj do S.. Vlakové spoje meškajú a tak by nestíhal prestupovaním (v prípade omeškania) vyučovací proces. Otec opomenul pri výpočte výdavkov aj na náklady na jeho osobnostný rast. Navrhovateľ nerozporuje, že s otcom žije už iba jeho družka. Je nespochybniteľné, že povinnosť otca plniť si vyživovaciu povinnosť voči navrhovateľovi naďalej trvá; otec má určené výživné po zvýšení výživného len v rozsahu 23 % zo svojho čistého príjmu, nemá ďalšie vyživovacie povinnosti ani neprimerané výdavky, pričom na jeho exekúcie súd prihliadať v neprospech navrhovateľa nemôže a vzhľadom na jeho zárobkové možnosti a schopnosti je schopný plniť určené výživné bez ohrozenia vlastnej výživy. V závere uviedol, že v prvostupňovom konaní navrhovateľ síce navrhoval zvýšenie výživného o 100 eur, čo by mu spolu s budúcim výživným od matky postačovalo na pokrytie mesačných nákladov. Postojom oboch rodičov voči nemu ako synovi, ktorý chce niečo v živote dokázať a musí sa súdiť o každé euro s vlastnými rodičmi je natoľko psychicky vyčerpávaný, že sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie plne stotožnil.

20. K vyjadreniu navrhovateľa sa otec nevyjadril.

21. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou stranou v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie a konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 65 - § 67 zák. č. 161/2015 Z. z. CMP), prejednal odvolanie otca - povinného z vyživovacej povinnosti bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) za splnenia povinnosti ustanovenej v ust. § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

22. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

23. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

24. Podľa § 62 ods. 1 - 5 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného

minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

25. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

26. Podľa § 77 ods. 1 Zákona o rodine, právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania.

27. Podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

28. Podľa § 78 ods. 3 Zákona o rodine, pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

29. Podľa § 157 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, ďalej len „CMP“) rozsudok vo veciach výživného možno na návrh zmeniť alebo zrušiť, ak sa zmenia pomery.

30. Podľa § 156 CMP účastníkmi konania vo veciach výživného plnoletých osôb sú navrhovateľ a osoba, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné.

31. Pojem výživné znamená zabezpečovanie a úhradu osobných potrieb medzi osobami, ktoré majú k sebe príbuzenský alebo iný rodinný vzťah. Pojmovými znakmi výživného je majetková hodnota, ktorá má vyhranený účel (úhrada osobných potrieb) a že jej základom a vlastným dôvodom existencie je určitý osobný, rodinný vzťah medzi oprávneným a povinným. Vyživovacia povinnosť má osoba, ktorá má hradiť úhradu osobných potrieb. Korešponduje jej nárok na výživné, ktorý má osoba oprávnená. Výživné je právny inštitút, ktorý je vnútorne diferencovaný a to podľa povahy osobného pomeru medzi oprávneným a povinným. Spoločenské funkcie vykazujú rozdiely, pokiaľ ide o jednotlivé druhy výživného. Z toho hľadiska je spoločensky najvýznamnejšia vyživovacia povinnosť rodičov k deťom. Funkcia výživného je podmienená i mravnými názormi spoločnosti. Právna úprava inštitútu výživného sa snaží zaistiť, aby tam, kde dôjde k poruchám v rodinnoprávnych vzťahoch, bola riešená tak, aby ich pôsobenie bolo čo najmenej obmedzené. Pre úpravu výživného to konkrétne znamená, že zákon usiluje zaistiť i pre poruchové prípady plnenie výživného pravidelne, riadne a v rozsahu, ktorý zodpovedá jeho funkcii v rodine. Nárok na výživné a vyživovacia povinnosť sú založené priamo v zákone. To znamená, že k vzniku vyživovacej povinnosti postačí, aby tu existovali podmienky, ktoré zákon stanoví, bez toho, aby k tomu museli pristúpiť akékoľvek ďalšie právne skutočnosti. Výživné, i keď je samostatným nárokom, má úzky vzťah k iným inštitútom rodinného práva. Platí to najmä o ustanoveniach o výchove maloletých detí, lebo povinnosť rodičov zaistiť ich riadnu výchovu i výživu je potrebné chápať komplexne. Právne predpisy, ktoré upravujú výživné, majú kogentnú povahu, teda nemôžu byť menené dohodou medzi oprávneným a povinným. Z povahy výživného ako zákonného nároku vyplýva i to, že zákon záväzne upravuje i jeho rozsah. Vzhľadom k mnohotvárnosti konkrétnych prípadov sa pri jeho určovaní kladie dôraz na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Pri rozhodovaní o výživnom musí súd vychádzať zo zistení, ktoré určujú rozhodujúce podmienky pre stanovenie a výšku výživného v dobe rozhodovania. Pre rozsudok je rozhodný stav, ktorý tu je v dobe jeho vyhlásenia.

32. Plnenie vyživovacej povinnosti je spravidla dobrovoľné, jej úprava súdnym rozhodnutím býva následkom nezhôd v osobnej sfére účastníkov príslušných rodinnoprávnych vzťahov. Riešenie na to nadväzujúcich majetkových otázok dotknuté subjekty vnímajú veľmi citlivo. Zákon preto pojmovo vymedzuje kritériá ako určitý návod pre súd, kombináciou ktorých sa má určiť konkrétna výška výživného. Na strane oprávneného sú relevantné odôvodnené potreby. Na strane povinného sa preskúmavajú jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery. V súlade s princípom potenciality

príjmov na uvedené hľadiská súd u povinného prihliada aj v prípade, ak sa bez dôležitého dôvodu vzdal výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako v prípade neprimeraných majetkových rizík, ktoré na seba povinný berie.

33. Odvolací súd poznamenáva, že predmetom tohto konania bol návrh navrhovateľa na zvýšenie vyživovacej povinnosti otca k nemu s ohľadom na zmenu pomerov v súvislosti so zvýšením výdavkov na štúdiom na strednej škole a prípravou na budúce povolanie, čo bolo zase podmienené časom, ktorý uplynul od poslednej úpravy, ktorá bola realizovaná rozsudkom Okresného súdu Levice zo dňa 25.01.2012, č. k. 9P/82/2011-25 (ďalej len pôvodný rozsudok). Zároveň sa otec návrhom domáhal zrušenia vyživovacej povinnosti voči navrhovateľovi. Odvolanie otca tak smerovalo voči celému rozsudku a odvolací súd posudzuje rozsudok komplexne.

34. Súd prvej inštancie návrhu navrhovateľa vyhovel, keď po zisťovaní pomerov na strane navrhovateľa, na strane otca i na strane matky dospel k záveru, že zmena pomerov odôvodňuje zmenu posledného súdneho rozhodnutia, ktorým bola vyživovacia povinnosť otca na navrhovateľa upravená.

35. Súd prvej inštancie zmenil pôvodný rozsudok a zvýšil vyživovaciu povinnosť otca na navrhovateľa zo sumy 150 eur mesačne na sumu 200 eur mesačne, ktorú je otec povinný platiť navrhovateľovi. Navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal zvýšenia vyživovacej povinnosti na sumu 250 eur.

36. Odvolací súd preskúmavajúc dôvodnosť podaného odvolania dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie vo veci samej, dostatočne zistil skutkový stav, v dôsledku čoho dospel aj k správne právnemu záveru ohľadom výšky výživného, ktoré by si mal plniť vo vzťahu k navrhovateľovi.

37. Zákonným predpokladom zmeny právoplatného rozhodnutia je zmena pomerov, ku ktorej prišlo na strane niektorého z účastníkov konania. Zákon o rodine explicitne nevyžaduje podstatnú zmenu okolností na zmenu rozhodnutia o určení vyživovacej povinnosti. Napriek tomu, vzhľadom na konštrukciu tejto okolnosti ako výnimky zo zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí, ktorá smeruje k právnej istote, sa vyžaduje, aby k vydaniu nového rozhodnutia došlo len vtedy, ak ide o zmenu závažnejšieho charakteru. Nie je žiaduce a prípustné reparať právoplatné súdne rozhodnutie pre nepodstatnú zmenu v pomeroch. V zmysle záverov aplikačnej praxe preto treba prihliadať na všetky okolnosti, ktoré by mohli byť podkladom pre zmenu výživného. Dôvodom na zmenu rozhodnutia však budú len v prípade, ak sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov. Relevantnosť zmeny sa zisťuje porovnaním tvrdených a preukázaných nových pomerov s pôvodnými pomermi (významnými z hľadiska určovania vyživovacej povinnosti) tak, ako boli zistené v príslušnom spisovom materiáli vzťahujúcom sa k predchádzajúcemu rozhodnutiu. Tým je odôvodnená požiadavka na dôkladné zistenia a opisy skutkovej situácie v rámci konaní o výžive. Zmenu pomerov možno vymedziť ako zmenu rozhodujúcich kritérií v porovnaní so skutkovým stavom existujúcim v čase predchádzajúcemu rozhodnutiu súdu.

38. K zmene pomerov môže dôjsť na strane oprávneného, povinného z výživného alebo na oboch stranách. Podľa okolností konkrétneho prípadu môže ísť o subjektívne, ako aj objektívne skutočnosti, o zmenu v oblasti príjmových pomerov, výdavkov, celkových majetkových pomerov. Nie je vylúčené, aby sa ako zmena pomerov posúdil aj vzniknutý rozpor s dobrými mravmi. V praxi môže byť dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti zmena potrieb dieťaťa z dôvodu začiatku plnenia školskej dochádzky, prechod medzi jednotlivými stupňami školského systému, ďalej zmena zdravotných pomerov, strata zamestnania, dlhodobá práceneschopnosť, vznik novej vyživovacej povinnosti, odpadnutie zákonnej podmienky pre vyživovaciu povinnosť - nadobudnutie spôsobilosti samostatne sa živiť, uzavretie manželstva (oprávneným pri príspevku na výživu rozvedeného manžela), strata schopností, možností poskytovať výživné (tak ako vyživovacia povinnosť vzniká zo zákona, môže zo zákona aj zaniknúť; v prípade súdnej úpravy vyživovacej povinnosti sa však spravidla účastníci z dôvodu právnej istoty dožadujú vyslovenia zrušenia vyživovacej povinnosti).

39. Zo znenia ustanovenia § 78 ako aj ustanovenia § 157 CMP vyplýva, že prichádza do úvahy jednak zrušenie a jednak zmena, ktorou možno rozumieť zníženie alebo zvýšenie výživného. Ustanovenie rešpektuje dispozičný princíp a princíp oficiality. Pre zmenu alebo zrušenie rozhodnutia o vyživovacej povinnosti voči plnoletému sa vyžaduje aktivita (ide výlučne o návrhové konanie) zo strany dotknutých osôb. Pri maloletom dieťati je možná zmena aj v konaní začatom bez návrhu, a to nielen zvýšenie, ale

aj zníženie, resp. zrušenie výživného. V prípade podania návrhu súd ním nie je pri maloletých viazaný, môže rozhodnúť aj o inej forme zmeny, než sa požaduje.

40. Pri plnoletých osobách sa tvrdená zmena pomerov v minulosti posudzuje ku dňu začatia súdneho konania. Najneskôr musí byť zmena pomerov daná v čase rozhodovania súdu. Nemožno rozhodnúť o zmene pomerov, ktorá má nastať v budúcnosti. Náležitou návrhu na zmenu alebo zrušenie vyživovacej povinnosti v takomto prípade je uvedenie údajov o tom, odkedy má byť zmena vykonaná. Podanie návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti, napriek deklaratórnym účinkom rozsudku, neopravňuje povinného prestať s plnením výživného. Riadnym plnením až do právoplatnosti rozsudku sa vyhne prípadným trestnoprávnym alebo exekučným následkom v prípade, ak súd návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti nevyhoví.

41. V predmetnej veci súd prvej inštancie zisťoval zmenu pomerov na strane oboch účastníkov konania, ku ktorej došlo od posledného rozhodovania o výživnom. V tomto smere dostatočne zistil skutkový stav vecí, ktorý odôvodňuje záver, že zmena pomerov na strane navrhovateľa, ako aj na strane povinného otca odôvodňuje, aby súd vyhovel návrhu navrhovateľa na zvýšenie výživného v rozsahu, ako uviedol súd prvej inštancie, ktorý pri zvyšovaní výživného prihliadol aj na to, ako je časť výživy navrhovateľa krytá výživným od matky navrhovateľa.

42. Vyživovacia povinnosť otca voči navrhovateľke bola naposledy upravená pôvodným rozsudkom. V tom čase bolo určené výživné na navrhovateľa rozsudkom, ktorým bolo manželstvo rodičov navrhovateľa rozvedené, vtedy ešte maloletý navrhovateľ bol zverený do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na výživu vtedy maloletého syna sumou 150 eur mesačne. Čistý príjem matky zo zamestnania predstavoval sumu 574 eur mesačne. Otec bol živnostník, v daňovom priznaní za rok 2011 vykázal príjmy vo výške 22 275 eur a výdavky vo výške 10 145 eur a navrhovateľ bol žiakom 3. ročníka základnej školy.

43. Pokiaľ ide o súčasnú situáciu navrhovateľa, došlo na jeho strane k podstatnej zmene pomerov od poslednej úpravy výživného, t. č. je už plnoletý, je (bol) študentom 3. ročníka strednej školy v Trnave. Vzhľadom na uvedené skutočnosti niet sporu o tom, že uplynutie viac ako 8-ročného obdobia od posledného rozhodovania o výživnom spôsobilo opodstatnenosť zvýšenia výživného potrebný pre prirodzený nárast jeho potrieb a nákladov v súvislosti s jeho fyzickým vyspíevaním a zvýraznený je aj jeho nástup na strednú školu a príprava na budúce povolanie. Ako odvolací súd uvedie nižšie (a to súvisí s návrhom otca na zrušenie vyživovacej povinnosti) nemožno nazerať na navrhovateľa, že je schopný sa sám živiť. Na strane navrhovateľa tak nepochybne došlo k výraznej zmene pomerov od doby posledného rozhodovania o výživnom.

44. Pokiaľ išlo o zistenia súdu prvej inštancie ohľadne pomerov rodičov, na tieto odvolací súd poukazuje s tou zmenou, ktorá vyplynula zo zhodných tvrdení účastníkov sporu ohľadne skutočnosti, že otec už viac nebýva, okrem svojej družky, aj s ďalšími dvoma osobami, pretože tieto sa odsťahovali. V tejto spojitosti odvolací súd uvádza, že uvedená „zmena“, ani v prípade jej absencie nezmenila východiská, z ktorých bolo potrebné konštatovať, že potreba zvýšenia výživného na navrhovateľa bola odôvodnená. Ak prvoinštančný súd pripisoval skutočnosti spolužitia viacerých plnoletých osôb v jednej domácnosti otca váhu spočívajúcu v inom pomere príspevkov otca na chod domácnosti, nebola v zásade táto skutočnosť nosnou úvahou, ktorá by zvýšenie výživného o 50 eur po ôsmych rokoch od poslednej úpravy nejakým spôsobom spochybňovala.

45. Taktiež pokiaľ išlo o výpočty otca uvedené v odvolaní, ktoré napokon ustálili jeho vyživovaciu povinnosť voči navrhovateľovi v rozsahu cca 139 eur, vyznievajú len formalisticky, pokiaľ sa vezme do úvahy skutočnosť, že pred ôsmymi rokmi a počas nich plnil výživné vo výške 150 eur mesačne (hoci z iného zárobkového rozsahu) a taktiež sám uznal nedostatočnosť takej sumy na výživu navrhovateľa - jeho syna. Je treba brať zreteľ na to, že už len samotný výpočet, do ktorého zahrnul aj „príjem“ navrhovateľa v podobe výživného od matky vo výške 80 eur zrejme nevyjadruje aktuálny stav zákonnej povinnosti matky a už vôbec nie potrieb navrhovateľa. Obdobne odvolací súd poukazuje na odvolaciu argumentáciu o potrebe odpočítať 80 eur na odôvodnené potreby v súvislosti s cestovným (cestovaním) navrhovateľa. Je plne opodstatnené, že nemožno prinútiť a taktiež aj vzhľadom na vzdialenosť miest a komplikovanosť vlakových prípojev nútiť navrhovateľa tráviť čas na staniciach, pokiaľ možno aspoň

tým málo prispieť k efektívnosti presunu, ktorá nie je nedôvodná. Je legitímne, že na presun používa v primeranej miere automobil, alebo využíva aj ďalšiu, inú ako vlakovú dopravu.

46. Z pohľadu odvolacieho súdu by prípadné závery súdu a nedôvodnom „zanechaní“ živnosti otcom, opodstatňovali, vzhľadom na jeho predchádzajúce príjmy, viac sa vzdávajúcu predstavu otca o výške výživného, ako mu bolo určené. Otec účinne k tejto otázke ani dokazovanie nerealizoval a prednostne navrhoval zrušenie vyživovacej povinnosti z dôvodu, že navrhovateľ prestal študovať na strednej škole v Rakúsku a bol schopný sa sám živiť.

47. Odvolací súd po prezretí skutočností, ktoré boli zistené súdom prvej inštancie vo vzťahu k návrhu otca na zrušenie jeho vyživovacej povinnosti konštatuje, že navrhovateľ sa sústavne pripravuje na budúce povolanie, preto nemožno hovoriť existencii dôvodov zániku vyživovacej povinnosti. Zistené skutočnosti prvoinštančného súdu nasvedčujú skôr záveru o snahe navrhovateľa poctivo sa pripravovať na budúce povolanie, pretože navrhovateľ plynule pokračoval po (predčasnom) skončení štúdia v zahraničí, v škole na Slovensku, pričom mu v škole v Trnave uznali aj 2 roky, ktoré absolvoval v zahraničí, čo nemôže byť dôvodom na záver, že svojou vinou ukončil štúdia v zahraničí. Nie je v dnešnom svete nič výnimočné, ak študent študujúci na jednej škole prestúpi na inú školu, dokonca medzi jednotlivými krajinami. Obdobne to platí o brigádnickej činnosti, ktorú nemožno považovať za naplnenie plnohodnotnej schopnosti pracovať a živiť sa. V svetle vyššie uvedeného odvolací súd považoval odvolanie otca za nedôvodné, a preto na základe uvedených skutočností rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

48. V časti zročného výživného odvolací súd s poukazom na vyššie uvedený záver o správnosti rozsudku súdu prvej inštancie o určení výšky vyživovacej povinnosti dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, ktorý správne ustálil okamih, od kedy vzniklo zameškané výživné a rovnako tak aj správne určil sumu zameškaného výživného zohľadniac pritom rozdiel medzi pôvodnou úpravou vyživovacej povinnosti a novo určenej výšky, preto rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil aj v uvedenej časti.

49. Ako závislé výroky odvolací súd preskúmal výrok týkajúci sa zmeny rozsudku, ktorým bola vyživovacia povinnosť upravená naposledy ako aj výrok o nároku na náhradu trov konania a aj tieto výroky ako vecne správne potvrdil podľa ust. § 387 ods. 1 CSP.

50. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

51. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta Civilného sporového poriadku v spojení s § 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).